

Uvodnik

Raziskava PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competences; Program za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih)¹ poteka pod okriljem Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in se umešča v kontekst uresničevanja Strategije o kompetencah za delo (OECD 2017), ki jo je Svet ministrov OECD (MCM) sprejel maja 2012.

Namen raziskave je ugotoviti, katere dejavnosti, povezane z branjem, razumevanjem in pisanjem sporočil, uporabo računalnika in drugih sodobnih pripomočkov ter matematičnih spretnosti, odrasli opravljajo v vsakdanjem življenju in kako uspešni so pri tem. Raziskava naj bi pokazala, koliko spretnosti imamo in koliko so te spretnosti pomembne za delodajalce. Ker gre za starostno skupino med 16. in 65. letom, gre torej za tiste osebe, ki so v najbolj aktivni fazi zaposlovanja in torej tudi najbolj zanimive zanje.

Slovenija se je v začetku leta 2013 vključila v drugi krog mednarodne raziskave PIAAC,² ki velja za največjo družboslovno empirično raziskavo na področju izobraževanja odraslih v svetovnem merilu (ACS, 2015). Baza podatkov je ena najbogatejših baz podatkov sploh, ki omogoča številne primerjave, analize in navzkrižne študije, kar smo delno naredili tudi v tej številki. Projekt sta v Sloveniji denarno podprla ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Evropski socialni sklad.

Čeprav je v naslovu programa zapisano, da gre za analizo kompetenc odraslih kot zaželenega cilja izobraževanja in usposabljanja, se v poročilu OECD (OECD 2013) pojavlja zgolj termin spretnosti, ki jih pridobijo in imajo odrasli. Zdi se, kot bi se ne strinjali več z opredelitvijo kompetenc kot nadredne kategorije, temveč vztrajajo pri spretnostih in njihovem vrednotenju kot enoti, ki najbolj vpliva na učinkovitost odraslih pri delu.

Pri proučevanju pojma kompetenc smo naleteli na več opisov, ki vsak na svoj način določajo, kaj merimo. Tako Medveš (2004) kompetence opisuje večplastno kot cilje izobraževanja, ki pomenijo sintezo znanja v smislu procesiranja vsebin, spoznanj in informacij ob uporabi višjih kognitivnih procesov (vsebinsko znanje), spretnosti obvladavanja postopkov in metod posamezne stroke ali strokovnega področja (proceduralno znanje) ter razvoja motivacije, osebnega odziva posameznika, njegove osebne integritete in socialne vključenosti. V tem smislu so kompetence celostno zajete kot vsebinsko in proceduralno znanje, torej nekaj, kar izkazuje celoto znanj in spretnosti, pridobljenih skozi izobraževanje, podprto z ustrežno motivacijo. Drugi avtor (Weinert 2001, str. 45) definira kompetence na splošno kot »kompleksen sistem ne samo znanja in spretnosti, ampak tudi strategij in rutine, ki so potrebne za uporabo tega znanja in spretnosti, prav tako pa tudi ustreznih čustev in stališč

¹ V nadaljevanju uvodnika in v vseh člankih v nadaljevanju bomo zaradi preglednosti uporabljali zgolj kratico PIAAC.

² V Sloveniji je projekt, ki sta ga sofinancirala Evropski socialni sklad in ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, izvedel konzorcij partnerjev iz petih ustanov, ki so ga sestavljali Andragoški center Slovenije, Statistični urad Slovenije, Fakulteta za družbene vede, Filozofska fakulteta – Oddelek za pedagogiko in andragogiko in Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.

ter učinkovite samoregulacije teh kompetenc«, kar pomeni, da gre pri kompetencah za celoto znanj, spretnosti in rutine. Pri kompetencah gre torej za kar zahtevno definiranje in dosežke, ki jih je težko meriti; v raziskavi so si postavili spretnosti kot tisti podredni pojem, ki zajema empirično enostavneje izmerljive dosežke. Kompetenca se pogosto razume kot zmožnost, ki se lahko uporablja v resničnem kontekstu v različnih situacijah, medtem ko je spretnost sestavni del kompetence oziroma specifična zmožnost. Iz poročil lahko razumemo, da gre pri vrednotenju za konkretne spretnosti, ki jih lahko (sčasoma) razumemo tudi v širšem smislu, kot uporabne spretnosti »z držo«, ki jo dobijo od nosilca. Pojma se torej prepletata, čeprav so spretnosti postavljene kot ključne determinante ugotavljanja sprememb pri odraslih. V tem smislu je v besedilu zapisano (OECD 2016), da gre za vrednotenje zahtev po spretnostih, povezanih z raziskavo, da gre za tematsko analizo povezanosti spretnosti s trgom delovne sile in za ovrednotenje ter odgovor politike na spreminjanje spretnosti, povezanih z delom. V zvezi s tem je OECD tudi razvil mednarodno podatkovno bazo o zaposlovanju in razvoju spretnosti, povezanih z delom (prav tam).

V raziskavi, kot je PIAAC, je proučevanje spretnosti, povezanih z delom, vsekakor pomembno, a vseeno bi bilo potrebno razširiti krog vključenih v raziskavo s širšo perspektivo. Ni odveč dodati, da so si v raziskavi vsaj delno zagotovili prostor za premislek o vprašanju socialne pravičnosti, saj so ljudi spraševali o neekonomskih dejavnikih, kar vključuje vpliv različnih dejavnikov na vprašanje spretnosti in znanj na področju dejavnega državljanstva, socialne kohezije in osebnega razvoja. Gre za štiri dimenzije družbene in osebne blaginje, razumljene v širšem smislu, ki vključujejo vprašanja o sodelovanju v prostovoljski dejavnosti, o ravni zaupanja pri intervjuvancih, o vplivu na politične procese in samooceno zdravja (OECD 2013, str. 234). Rezultati kažejo, da se odgovori s starostjo spreminjajo in da imamo v Sloveniji zelo malo starejših, ki bi doživljali družbeno in osebno blaginjo. Poleg odraslih, starih do 65 let, bi bilo smiselno vključiti tudi starejše odrasle (vsaj do 80. leta), saj bi tako dobili pregled nad spretnostmi tudi te starostne skupine (naj bodo zaposleni ali ne). Čeprav večji del starejših od 65 let ni zaposlen, bi dobili vpogled v upad spretnosti s starostjo in napovedali smiselne ukrepe za zmanjševanje tega upada. Nekaj držav je te raziskave že tudi naredilo, a seveda brez potrditve s strani OECD.

Smiselno bi bilo, da bi različne raziskave, ki jih vodi OECD, kritično osmislili in pozvali, da sodelujoče države vpeljejo določene novosti in predlagajo spremembe, ki bi jih v prihodnjih raziskovalnih etapah tudi upoštevali. Pri tem gre za ovrednotenje znanj in spretnosti, pridobljenih prek dela in zunaj dela, širše spretnosti, ki jih lahko uporabljamo v vsakdanjem življenju, in tudi spretnosti, ki niso povezane z delom, a imajo pomemben vpliv na kakovost življenja odraslih ljudi. Kritična analiza bi skoraj zagotovo pokazala, da se spretnosti, ki so povezane z delom, uporabljajo sorazmerno malo (in omejen čas) in da bi bilo zato nujno, da analiziramo tudi druge spretnosti, ki so povezane s kakovostjo življenja odraslih in njihovim dejavnim udejstvovanjem v skupnostnih aktivnostih.

Raziskava PIAAC meri besedilne in matematične spretnosti ter spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. To so spretnosti za obdelavo informacij, ki so pomembne v številnih družbenih kontekstih in delovnih situa-

cijah ter pri vključevanju na trg dela, vseživljenjsko učenje, za dejavno družbeno in zasebno življenje. Raziskava je potekala v treh krogih: prvi je vključeval 24 držav (2008–2013), drugi devet (2012–2016), tretji pa šest držav in se trenutno še izvaja (2016–2019). Doslej je v raziskavi sodelovalo 38 držav in več kot 200.000 odraslih.³

V raziskavo so bili torej vključeni odrasli, stari od 16 do 65 let, ki so prebivali v državi, ne glede na državljanstvo, nacionalno pripadnost in jezik, ter v času anketiranja niso bili institucionalizirani. Velikost vzorca v posamezni državi je bila v veliki meri odvisna od izbire kognitivnih področij, ki so bila vključena v raziskavo, in od števila jezikov, v katerih so se zbirali podatki. Nekatere države so tako povečale vzorec določenih podskupin (npr. vključile prebivalce, starejše od 65 let, prebivalce posameznih geografskih območij, jezikovnih skupin), da bi pridobile bolj zanesljive ocene spretnosti teh populacij. Vzorci v posameznih državah so tako obsegali od najmanj 4000 pa do skoraj 27.300 oseb. V Sloveniji smo izpeljali vse komponente raziskave, v končni vzorec pa je bilo vključenih 5.165 odraslih, starih od 16 do 65 let (Javrh 2016).

V vseh državah so raziskavo lahko izvajali samo usposobljeni anketarji, in sicer na domovih anketirancev ali pa na lokacijah, ki sta jih določila anketar in anketiranec. Odgovarjanje na osnovni vprašalnik je potekalo s pomočjo računalnika (Computer-Aided Personal Interview – CAPI) in je trajalo med 30 in 45 minut. Po končanem osnovnem vprašalniku je anketiranec reševal naloge s pomočjo računalnika ali na papirju. Izbira enega ali drugega je bila odvisna od njegovih računalniških spretnosti. Čas za reševanje nalog v tem delu ni bil omejen, v povprečju pa je kognitivno testiranje sodelujočim vzelo okoli 50 minut časa.

Osrednji del raziskave so dosežki odraslih na treh področjih spretnosti:

- besedilne spretnosti so definirane kot zmožnost razumeti, ovrednotiti, uporabiti in se angažirati s pisnimi besedili, da bi sodelovali v družbi, dosegli svoje cilje in razvijali svoje znanje ter potencial;
- matematične spretnosti so definirane kot zmožnost dostopati do matematičnih informacij in zamisli, jih uporabljati, interpretirati in sporočati z namenom, da se lotimo matematičnih zahtev v raznovrstnih situacijah v življenju odraslih in jih obvladamo;
- reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih je definirano kot zmožnost uporabe digitalne tehnologije, komunikacijskih orodij in omrežja, da pridobimo in ovrednotimo informacije, komuniciramo z drugimi in opravimo praktične naloge (ACS 2015, str. 26).

Rezultati na področju posamezne spretnosti so razvrščeni na lestvico, ki obsega 500 točk; višji rezultat na tej lestvici pomeni bolj razvito spretnost na določenem področju. Za lažje razumevanje in interpretacijo rezultatov je lestvica razdeljena na

³ Sodelujoče države po abecednem vrstnem redu: Avstralija, Avstrija, Belgija (Flandrija), Ciper, Češka, Čile, Danska, Ekvador, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Indonezija, Irska, Italija, Izrael, Japonska, Kanada, Kazahstan, Koreja, Litva, Madžarska, Mehika, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Nova Zelandija, Peru, Poljska, Ruska federacija, Singapur, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Turčija, Velika Britanija (Anglija, Irska) in ZDA.

različne ravni. Na področju besedilnih in matematičnih spretnosti je opredeljenih šest ravni (od najnižje ravni – manj kot 1 – do najvišje – raven 5) in štiri ravni na področju spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (od najnižje ravni – manj kot 1 – do najvišje – raven 3).

Na vsaki ravni posameznica ali posameznik rešuje določene vrste nalog. Na primer oseba, ki se je uvrstila na raven 1 besedilnih spretnosti, je uspešno opravila bralno nalogo, ki je zahtevala branje kratkega besedila z namenom lociranja posamezne informacije, ki je enaka ali podobna informaciji iz vprašanja. Oseba obvlada osnovno besedišče, pri čemer je vključenih malo ali nič motečih informacij. Za osebo, ki je dosegla raven 5 besedilnih spretnosti, pa je značilno, da je zmožna povezovanja več zgoščenih besedil, sintetiziranja podobnih ali nasprotujočih si informacij, ocenjevanja zanesljivosti virov, prepoznavanja prefinjenih retoričnih namigov, pri sklepanju pa si pomaga s splošnim strokovnim znanjem. Podrobnejši opis za vsa področja spretnosti je v publikaciji ACS (2015).

V raziskavi PIAAC se poleg demografskih in splošnih podatkov o izobraževanju in poklicu posameznice ali posameznika zbirajo tudi podatki o dejavnostih, povezanih z besedilnimi in matematičnimi spretnostmi anketirancev, o uporabi spretnosti IKT pri delu in v vsakodnevem življenju ter o generičnih spretnostih, ki se od posameznikov zahtevajo pri delu.

Kakšne so glavne ugotovitve o stanju spretnosti odraslih v Sloveniji? Rezultati kažejo, da je najvišje ravni besedilnih spretnosti (ravni 4 in 5) doseglo le nekaj manj kot 6 % odraslih v Sloveniji. To je precej manj od povprečja ostalih držav OECD, kjer se ta delež giblje okoli 10 %. Raven 3 besedilnih spretnosti je v Sloveniji doseglo 31 % odraslih. Tudi to je manj od povprečja OECD (35 %), čeprav je razlika tokrat nekoliko manjša. Okrog 25 % odraslih je doseglo raven 1 besedilnih spretnosti ali manj. To je precej večji delež od povprečja OECD, ki se giblje okoli 19 %.

Na področju matematičnih spretnosti so se odrasli v Sloveniji prav tako uvrstili pod povprečje ostalih sodelujočih držav OECD. Medtem ko je v Sloveniji raven 4 ali 5 matematičnih spretnosti doseglo nekaj manj kot 9 % odraslih, je to povprečje v OECD več kot 11 %. Tako kot pri besedilnih spretnosti se je tudi na področju matematičnih spretnosti na raven 3 uvrstilo 32 % Slovencev. To je enako povprečnemu deležu držav OECD. Da smo se v Sloveniji pri matematičnih spretnostih odrezali bolje kot pri besedilnih, kaže tudi razlika pri deležu prebivalstva na ravni 1 ali manj. V Sloveniji je takih 26 % odraslih, povprečje OECD pa je nekoliko nižje – 23 %.

Relativno dobro so se odrasli v Sloveniji odrezali pri reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih. Na raven 3 (to je bila najvišja raven na tem področju spretnosti) se je uvrstilo slabih 4 % anketirancev (povprečje držav OECD je 5 %). Na ravni 2 je v Sloveniji 22 % odraslih, medtem ko jih je v OECD 26 %. Še najmanjša razlika pa je na ravni 1: v Sloveniji je takih odraslih 27,7 %, v državah OECD pa 28,7 %. Veliko večja pa je seveda razlika med odraslimi, ki so se pri spretnostih reševanja problemov uvrstili pod raven 1 – to so tisti odrasli, ki niso imeli nikakršnih izkušenj z uporabo računalnikov. V Sloveniji je bilo takih 21 %, povprečje OECD pa je »le« 14 %.

Glavni dejavniki, ki vplivajo na razlike v dosežkih, so v Sloveniji starost, pri-seljensko ozadje, stopnja izobrazbe in socialno-ekonomski položaj.

Predvsem je treba poudariti razlike, ki so povezane s stopnjo izobrazbe. Te so v Sloveniji še posebej velike. Odrasli z višjo in visoko stopnjo izobrazbe so pri besedilnih spretnostih dosegli za 68 točk višje rezultate in pri matematičnih spretnostih za 85 točk višje rezultate kot odrasli, ki niso končali srednješolskega izobraževanja. Te razlike so značilne tudi za druge sodelujoče države OECD, s tem da so v Sloveniji še nekoliko večje od skupnega povprečja.

Tako v Sloveniji kot tudi v drugih sodelujočih državah so najboljše dosežke dosegli v starostni skupini 25–34 let, v povprečju pa so najnižji dosežki značilni za odrasle v starostni kategoriji 55–64 let. Starejši Slovenci pri besedilnih nalogah dosegajo precej nižje rezultate (235 točk) kot njihovi vrstniki v drugih sodelujočih državah OECD (250 točk). Tudi mlajši Slovenci (25–34 let) so pri besedilnih spretnostih dosegali nekoliko slabše rezultate kot njihovi vrstniki v drugih državah OECD (270 točk v Sloveniji v primerjavi s povprečjem OECD, ki je 279 točk). Ta starostna kategorija se je pri matematičnih spretnostih izenačila z rezultatom OECD (273 točk v Sloveniji v primerjavi z 274 točkami, ki so povprečje OECD za to starostno skupino).

Pomemben dejavnik, ki je v Sloveniji nekoliko bolj vplival na uspešnost pri reševanju posameznih nalog kot v drugih sodelujočih državah, je izobrazba staršev. Oseba, ki ima (je imela) vsaj enega starša z univerzitetno izobrazbo, je v povprečju dosegla 51 točk več pri besedilnih spretnostih kot tisti, pri katerih nobeden od staršev ni imel srednješolske izobrazbe. Ta razlika je občutno večja od povprečne razlike v državah OECD. Pri matematičnih spretnostih je razlika med tema dvema skupinama 59 točk (povprečna razlika v OECD je 43 točk). Izobrazba staršev pa ima največji vpliv na področju reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Pri odraslih, katerih starši niso dosegli srednješolske izobrazbe, je precej velika verjetnost (36 %), da bodo imeli malo oziroma nič računalniških spretnosti, medtem ko je pri odraslih z vsaj enim staršem z višjo in visoko stopnjo izobrazbe 3,6 %.

V Sloveniji po spolu pri besedilnih spretnostih ni pomembnih razlik, enako velja za druge sodelujoče države v raziskavi. Značilno pa je, da moški dosegajo nekoliko višje rezultate pri matematičnih spretnostih – te razlike so v Sloveniji nekoliko manjše kot v državah OECD (Slovenija – 4,7 točke, OECD 12,2 točke v korist moških). Po spolu so v Sloveniji primerljivi tudi rezultati pri reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih.

V tej tematski številki Sodobne pedagogike objavljamo pet člankov, ki na različne načine tematizirajo rezultate raziskave PIAAC in zato v metodološkem smislu pomenijo sekundarno analizo rezultatov. Prvi trije članki so namenjeni analizi slovenskih rezultatov. Prvi je članek **Sonje Kump** in **Boruta Mikulca** z naslovom *Raziskava PIAAC kot orodje za oblikovanje na podatkih temelječe politike izobraževanja odraslih. Primer analize neekonomskih dejavnikov pri oblikovanju politike aktivnega staranja*. V njem avtorja obravnavata splošna izhodišča raziskave PIAAC, pri čemer jasno predstavita dileme, s katerimi se ukvarjamo raziskovalci, zlasti problem konceptualnih in empiričnih razsežnosti. Opozarjata na dejstvo, da raziskava PIAAC ni nevtralno orodje za oblikovanje izobraževalne »politike, temelječe na podatkih«, ter predstavita podatke o vplivu izobrazbe in spretnosti na ravni dejavne državljanosti, socialne kohezije in osebnega razvoja.

Naslednji je članek **Janka Muršaka** in **Marka Radovana** z naslovom *Dejavniki razvoja spretnosti in kompetenc odraslih – rezultati raziskave PIAAC*, ki analizirata razlike v razvoju spretnosti odraslih glede na zaposlitveni status, starost in gospodarske panoge. Pri tem ugotavljata, da podatki za Slovenijo presenetljivo kažejo, da brezposelni na isti izobrazbeni ravni dosegajo boljše rezultate pri vseh treh merjenih sklopih kot zaposleni, medtem ko so se predvidevanja glede vpliva starosti potrdila (s starostjo se dosežena raven spretnosti znižuje). Med sektorji nista zaznala večjih razlik glede razvitosti posameznih spretnosti. Vključenost v neformalno izobraževanje je po deležu precej večja v zasebnem kot v javnem sektorju; za razvoj posameznih vrst spretnosti je smiselno razvijati stimulatívno delovno okolje in povečevati zahtevnost dela.

Tretji članek z naslovom *Usposabljanje starejših delavcev v Sloveniji – rezultati raziskave PIAAC* **Sabine Jelenc Krašovec** govori o vključevanju starejših delavcev na trg dela in izkušnjah, ki jih ob tem pridobivajo. Avtorica ugotavlja, da je starejših delavcev med tistimi, ki se usposabljujejo, malo, zlasti pa so to bolj izobraženi starejši delavci. Nižje izobraženi starejši delavci se prej upokojujejo, se ne vključujejo v usposabljanje na delovnem mestu (le kadar je to obvezno) in tudi ne sodelujejo kot vir informacij in znanja na delovnem mestu. V Sloveniji se mora tako na ravni politike kot na ravni delodajalcev pripravljeno za učinkovitejšo vključitev starejših delavcev v delovni proces bistveno povečati.

Sledi prispevek **Tarje Tikkanen** z naslovom *Spretnosti reševanja problemov, potrebe po spretnostih in sodelovanje v vseživljenjskem učenju v tehnološko intenzivnih oblikah dela v nordijskih državah*. V njem avtorica analizira odrasle v starosti 40–65 let, in sicer tiste, ki delajo v nordijskih državah (Danska, Finska, Norveška in Švedska); pri tem postavi štiri hipoteze, ki jih preverja v raziskavi. O implikacijah ugotovitev diskutira v razmerju do teorije in prakse z delom povezanega vseživljenjskega učenja ter ugotavlja, da je treba razmisliti o posebnih ukrepih za organizacijo in ustvarjanje različnih oblik učenja znotraj raznolikih vrst dela. To bo prispevalo k stalnemu razvoju med starejšimi zaposlenimi.

Zadnji prispevek tokratne tematske številke z naslovom *Besedilne spretnosti na ravni 1 in pod njo proti besedilnim spretnostim na ravni 4 in nad njo – mednarodni rezultati o udeležbi v izobraževanju odraslih* je pripravila **Anke Grotlüschen**. Avtorica ugotavlja, da so besedilne spretnosti v raziskavi PIAAC razdeljene v več ravni, kar denimo omogoča primerjavo med ravnema 1 in 4, vključno z variablami o udeležbi v izobraževanju odraslih. Rezultati kažejo, da se vrsta usposabljanja, vrsta zaposlenosti in vrsta učenja (formalno, neformalno ali priložnostno) tesno povezujejo z udeležbo v izobraževanju odraslih. Rezultati razkrivajo paradoks zaposlovanja kot najpomembnejšega razloga za usposabljanje in hkrati kot najpomembnejše ovire za usposabljanje, saj so ljudje pripravljene na učenje, a se po drugi strani ne vključujejo v izobraževanje odraslih, da bi to uresničili.

Tematski del številke zaokrožuje intervju, ki ga je **Jasmina Mirčeva** opravila z Deborah Roseveare, vodjo oddelka Skills Beyond School Division pri OECD. V intervjuju z naslovom *Pomembno je, da nižje kvalificiranim odraslim omogočimo izboljševanje spretnosti* predstavlja širši kontekst in pomen raziskave PIAAC, njeno

prihodnost in umeščenost v širšo politiko izobraževanja OECD. Razmišlja tudi o dosežkih Slovenije in njeni politiki na področju izobraževanja odraslih. Intervju prinaša zanimiv vpogled v razmišljanje OECD kot ključnega akterja globalne politike izobraževanja.

Letošnjo zadnjo številko Sodobne pedagogike zaključujemo z netematskim prispevkom, ki so ga spisali **Olga V. Galustjan, Irina F. Bereznaja in Aleksander V. Belošitski** in ki nosi naslov *Profesionalni in karierni razvoj učiteljev*. Članek se ukvarja s profesionalnim razvojem učiteljev in predstavlja več modelov tega razvoja. Avtorji ugotavljajo, da je profesionalni razvoj učiteljev tesno povezan z njihovim osebnostnim razvojem ter se navezuje na oblikovanje motivov za strokovno delovanje in pridobivanje strokovnih kompetenc. Učiteljev profesionalni razvoj se začne, ko se ta odloči za poklic, in se nadaljuje ves čas kot rezultat spleta dejavnikov, kot so učiteljeva samoaktivnost, predstava o sebi in svoji vlogi ter vplivov družbenega, kulturnega ter profesionalnega okolja, pravijo avtorji.

S to številko zaključujemo 68. letnik Sodobne pedagogike. S prispevki slovenskih in tujih avtorjev utrjujemo našo pot k internacionalizaciji revije, ki je dosegla nov mejnik v mednarodni prepoznavnosti; uredništvo je prejelo obvestilo, da bo revija vključno s 3. številko tega letnika vključena v mednarodno bibliografsko bazo *Emerging Sources Citation Index*. Glavna in odgovorna urednica se zahvaljujem za razvoj revije in prispevek k pedagoški znanosti vsem avtorjem prispevkov, članom uredniškega odbora, tematskim urednikom, založniku ter recenzentom za dobro opravljeno delo. Vsem želim veliko ustvarjalnosti in delovne vneme v prihodnjem letu, tudi ob podpori Sodobne pedagogike.

*Sabina Jelenc Krašovec in Marko Radovan
Tematska urednika*

*Klara Skubic Ermenc
Glavna in odgovorna urednica*

Literatura in viri

- ACS (2015). *Raziskava spretnosti odraslih: vodnik za bralca*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Javrh, P. (2016). *Raziskava spretnosti odraslih. Metodologija in rezultati – na kratko*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: http://piaac.acs.si/mediji/publikacije/Metodologija_rezultati_PIAAC_kratko (pridobljeno 10. 11. 2017).
- Medveš, Z. (2004). Učitelj med zahtevami, možnostmi in pričakovanji: uvod. *Sodobna pedagogika*, 55, str. 6–11.
- OECD (2013). *OECD Skills Outlook 2013. First Results from the Survey of Adult Skills*. OECD Publishing.
- OECD (2016). *The Survey of Adult Skills: Reader's Companion, Second Edition*. OECD Publishing.

OECD (2017). *Strategija spretnosti OECD – Povzetek zaključnega poročila o oceni stanja: Slovenija*. OECD Publishing.

Weinart, F. E. (2001). Concept of competence: A conceptual clarification. V: D. S. Rychen in L. H. Salganic (ur.). *Defining and selecting key competencies*. Seattle: Hogrefe & Huber Publishers, str. 45–65.